

составная часть общей мониторинговой экспертизы нормативных правовых актов: правовая основа, анализ коррупциогенных факторов, пути совершенствования методики // Экспертиза нормативных правовых актов и их проектов на предмет коррупциогенности: содержание, значение, методика проведения: сборник статей / под общ ред. О.С. Капинуси, А.В. Кудашкина; Акад. Ген. прокуратуры Российской Федерации. – М., 2010. – С. 10.

13. Власть: криминологические и правовые проблемы. Российская криминологическая ассоциация. – М., 2000. – С. 383-384.

Бабкіна О.П., Шевчук В.А., Варуха К.В.
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ПОТЕРПІЛИХ З ТІЛЕСНИМИ УШКОДЖЕННЯМИ

Судово-медична експертиза живих осіб є однією з найбільш складних експертиз у практичній діяльності експерта, тому їй приділяється особлива увага. При проведенні даних експертиз судово-медичний експерт зобов'язаний дати конкретні, науково-обґрунтовані відповіді про характер ушкоджень і предметів, що травмують, час заподіяння ушкоджень, ступінь тяжкості тілесних ушкоджень, а також відповісти на інші питання. В багатьох випадках експертиза проводиться за медичною документацією і тоді вона буде основним матеріалом для проведення судово-медичної експертизи, про що повинний пам'ятати кожен лікар і відповідно приділяти особливу увагу опису ушкоджень і статусу хворого. Судово-медична експертиза, і зокрема, експертиза живих осіб, проводиться на підставі постанови судово-слідчих органів: міліції, прокуратури, суду, а також визначення суду. Вона може бути проведена в амбулаторії бюро, стаціонарі, у судовому засіданні тощо.

Згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України існують такі підстави для проведення судово-медичної експертизи живих осіб:

- експертиза при тілесних ушкодженнях;
- експертиза з визначення стану здоров'я;
- експертиза встановлення характеру самоушкоджень;
- експертиза при спірних статевих станах і злочинах;
- експертиза при статевих злочинах;
- інші види експертиз: встановлення віку, визначення алкогольного сп'яніння, виключення батьківства і материнства, встановлення тотожності особистості.

Судово-медична експертиза з метою визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень проводиться шляхом медичного обстеження потерпілих. Проведення цієї експертизи тільки за медичною документацією (історії хвороби, індивідуальні карти амбулаторного хворого і т.д.) допускається в окремих випадках і тільки при наявності повноцінних документів.

Судово-медичний експерт встановлює особу хворого за паспортом чи іншим документом, обставини заподіяння ушкоджень, скарги обстежуваного, знайомиться з матеріалами справи і медичною документацією, якщо така

надається. Всі отримані дані фіксуються у висновку експерта.

При проведенні судово-медичної експертизи експерт зобов'язаний використовувати оригінали медичної документації. В окремих випадках дозволяється використовувати копії і виписки, за умови відображення в останніх повних даних про ушкодження й їх клінічний перебіг. Ці документи повинні бути завірені підписом лікаря і печаткою лікувальної установи.

Судово-медичний експерт, при оцінці ступеня тяжкості у випадках порушення анатомічної функції органів і тканин, а також їхніх функцій виходить із середньої тривалості, навіть у тих випадках, коли потерпілий не звертався за медичною допомогою. Якщо тривалість такого порушення, що зафіксовано в медичних документах, не відповідає характеру тілесних ушкоджень і не підтверджується об'єктивними даними, судово-медичний експерт відзначає цю обставину і встановлює ступінь тяжкості, виходячи зі звичайних термінів. Діагноз: «Забиття м'яких тканин голови, грудної клітки, живота і т.д.» не враховується при визначенні ступеня тяжкості, якщо він був виставлений на підставі суб'єктивних даних і не підтверджений об'єктивними відомостями.

Загострення попередніх захворювань після нанесення тілесних ушкоджень, а також інші наслідки ушкоджень, що обумовлені не самим характером ушкодження, а випадковими обставинами (наприклад, алкогольним сп'янінням), індивідуальними особливостями організму (наприклад, гемофілією), дефектами надання медичної допомоги при визначенні ступеня тяжкості не враховуються. У таких випадках експерт повинен вказати характер причинно-наслідкових зв'язків між ушкодженнями і наслідками.

При експертизі тілесних ушкоджень у висновках експерта повинні бути вказані:

- характер ушкодження з медичної точки зору (садно, синець, рана, перелом і т.д.);
- вид знаряддя, яким було заподіяне ушкодження;
- механізм виникнення ушкодження;
- давність заподіяння ушкодження;
- ступінь тяжкості тілесних ушкоджень із вказівкою кваліфікаційної ознаки: небезпека для життя, розлад здоров'я, стійка втрата загальної працездатності та інші.

Висновки експерта повинні бути результатом аналізу даних, що отримані при проведенні експертизи. Вони повинні бути детальними і науково-обґрунтованими.

У випадках встановлення факту про те, що ушкодження є небезпечними для життя в момент заподіяння чи його наслідку за об'єктивними медичними даними, які не викликають сумнівів, судово-медичний експерт визначає ступінь тяжкості, не очікуючи закінчення лікування.

При наявності ушкоджень різного ступеня тяжкості експерт не має права оцінювати ступінь тяжкості тілесних ушкоджень у сукупності за більш

тяжким тілесним ушкодженням, кожне ушкодження повинно бути кваліфіковано за ступенем тяжкості окремо. У таких випадках можливо об'єднати ушкодження тільки з однаковим ступенем тяжкості.

Висновки експерта видаються на руки особі, яка призначила експертизу, чи ж за його вказівкою пересилаються поштою. У тих випадках, коли висновок експерта не був отриманий, він відправляється поштою протягом місяця з моменту його складання. Видача висновків експерта на руки потерпілому можлива лише за письмовим дозволом слідчих органів. Заміна висновків експерта випискою чи іншими документами забороняється.

Біленчук П.Д.

КРИМІНАЛІСТИЧНА ОСВІТА, НАУКА, ПРАКТИКА: МИНУЛЕ, СЬОГОДЕННЯ, МАЙБУТНЄ

1. Криміналістика як наука. Криміналістика – одна з прадавніх галузей наукового знання, вона з самого свого виникнення була і є в даний час сутнісним загальнокультурним феноменом пізнання істини, що стоїть на сторожі конституційних прав і інтересів людини, суспільства, держави. Її роль в сучасному освітянському, науковому і праксеологічному світі надзвичайно важлива, багатопланова і потрібна. Звичайно, що з часом суспільство ставить перед криміналістичною наукою нові завдання, а тому притаманно, що змінюється направленість криміналістичних досліджень, удосконалюється методи, засоби й технології пізнання та доказування істини, виникають нові тенденції, трансформаційні процеси, які відповідають потребам сучасного науково-технічного прогресу [1, с. 35].

2. Століття світової криміналістики. Криміналістика є однією з профільюючих дисциплін, що вивчаються студентами юридичних вузів і факультетів.

Криміналістика ввійшла в освіту, науку та практичну діяльність завдячуючи вченому зі світовим іменем Гансу Гроссу [3, с. 3-14], який в 1892-1898 роках опублікував свої фундаментальні праці з загальною назвою («HandluchfürUntersuchungsrichter») «Керівництво для судових слідчих, чинів жандармерії і поліції» (1892 р.) [4, с. 14] та «Керівництво для судових слідчих як система криміналістики» (1898 р.) [2, с. 218-220].

В 2007-2009 роках наукова громадськість України гідно відзначила сто років криміналістики [7, с. 7], а дещо раніше – 160 річчя засновника цієї галузі знань, видатного австрійського вченого Ганса Гросса, ім'я якого тісно пов'язано з Чернівцями, Буковиною, Україною [5, с. 14].

Наприкінці січня 2009 року українські правознавці вшанували пам'ять засновника криміналістики Ганса Густава Адольфа Гросса. В приміщенні книгарні «Є» був презентований фільм про нього: «Ганс Гросс – визначний діяч світової криміналістики». Австрійський правознавець, всесвітньо відомий криміналіст, доктор права, засновник науки криміналістики і кримінальної психології Ганс Гросс мав безпосереднє відношення до України – в серпні 1898 р. він був направлений на роботу до Чернівецького університету. І вже в грудні того ж року Ганса Гросса було призначено